

אחר מעשה?

ג. עשה בה מעשה נוסף אחר חליצה:

א. עשה בה מעשה נוסף אחר מאמר:

חלץ ועשה מאמר.

עשה מאמר ביבמתו, ונתן לה גט, הרי אני קורא בו [מדרבנן] "כיון שלא בנה, שוב לא יבנה", ולכן אסור לו לכונסה, אלא — צריכה הימנו חליצה.

חלץ ונתן גט.

חלץ ובעל.

עשה בה מאמר וחליצה — צריכה הימנו גט למאמרו, בנוסף לחליצה.

אין אחר חליצה כלום, וכפי שאומר זאת התנא בהמשך.

עשה מאמר, ובעל — הרי זו כמצותה.

ולא מועיל בחלוצה מאמר וביאה, כי משנתנו בשיטת רבי עקיבא היא, הסובר שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין, והחלוצה אסורה על היבם בלאו, ולכן לא תופסים בה לא מאמר ולא בעילה.

ב. עשה בה מעשה נוסף אחר גט:

נתן גט, ועשה מאמר — צריכה גט למאמרו, וחליצה להחזירה מדין תורה.

ד. עשה בה מעשה נוסף אחר בעילה:

ואפילו לרבן גמליאל צריכה הימנו גט, כי על הצד שגט אינו מפקיע את הזיקה לגמרי, הועיל בה המאמר.

או בעל ועשה מאמר.

או בעל ונתן גט

או בעל וחלץ —

נתן גט ובעל — צריכה גט לביאתו, וחליצה.

לפי שאסור לו לקיימה מדין "כיון שלא בנה שוב לא יבנה", ואין ביאתו בה נחשבת לקנין גמור לפי שקדם לה גט, והיא נחשבת לביאה פסולה, ולכן צריכה גט לביאתו וחליצה לזיקתו.

אין אחר בעילה כלום.

נתן גט וחלץ — אין אחר חליצה כלום.

כי משבעל אותה יכול הוא לגרשה בגט ולהחזירה, ואין חליצה אחר ביאה עושה כלום לאוסרה עליו.

ופה אומר התנא את הכלל המובא מקודם [ויבואר בגמרא מדוע איחרו לומר עד כאן]:

אין אחר חליצה כלום!

ומשנתנו רבי עקיבא היא, שאמר אין קידושין תופסים בחייבי לאוין, ולכן אפילו יקדשה במאמר, או יבוא עליה, לא יתפסו בה קידושין, לפי שאיסור חלוצתו הוא לאו מן התורה.

ועתה חוזרת המשנה להסביר את דברי 1-ב חכמים במחלוקתם עם רבן גמליאל, בחלק הראשון של המשנה, במי שעשה מעשה אחד וחזר ועשה את אותו המעשה, שסוברים חכמים שיש גט אחר גט, היות

זאת, אף על פי ש"חליצה פסולה" היא, שהרי אם רצה לייבמה אינו יכול, לפי שכבר קדם לה גט.

שהיה אסור לה להתייבם בגלל מאמרה של השניה.

מאמר בזו וחליץ לזו —

בעלת המאמר הראשונה **צריכה גט** למאמרו, בנוסף לחליצה לזיקתו.

גט לזו וגט לזו —

צריכות הימנו חליצה אחת, ואינו צריך לחלוץ לשתייהן, על אף שהיא חליצה פסולה [שהרי אינה ראויה ליבום], ואסור גם בקרובות השניה.

גט לזו ובעל את זו —

אסור לקיים את זו שבעל, שמחמת הגט היא אסורה ב"לא יבנה", ו**צריכה** אפילו זו שנבעלה **גט** וגם **חליצה**, לפי שביאתה היתה פסולה.

גט לזו ומאמר בזו — צריכה השניה גט למאמרו, ושתייהן **חליצה** לזיקתו.

גט לזו וחליץ לזו —

אין אחר חליצה כלום! ואפילו אם יקדש את צרתה לא יתפסו בה קידושין, כי גם צרתה אסורה ב"לא יבנה", ולפי רבי עקיבא אין תפיסת קידושין בחייבי לאוין.

חליץ לזו וחליץ לזו,

או חליץ לזו ועשה מאמר בזו,

או חליץ לזו ונתן גט לזו.

או חליץ לזו ובעל לזו.

לא עשה כלום, לפי שאין אחר חליצה כלום.

והגט אינו מגרש לגמרי, ויש מאמר אחר מאמר, היות והמאמר אינו קונה לגמרי, אך אין כלום אחר חליצה או בעילה.

ומבארת המשנה: זה שאמרו חכמים, החולקים על רבן גמליאל, שיש אחר הגט כלום, ויש אחר מאמר כלום —

אחת יבמה אחת ליבם אחד, ואחת שתי יבמות ליבם אחד.

כיצד?

עשה מאמר בזו ומאמר בזו — צריכות שני גיטין, וחליצה לאחת מהן.

לפי שקנה גם המאמר השני ביבמה השניה.

ואי אפשר לייבם אפילו אחת מהן, כי כיון שכל אחת מהן כבר אגודה אליו במאמר, הרי זה כבונה שני בתים, מדרבנן, ובית אחד הוא בונה ואינן בונה שני בתים.

מאמר בזו וגט לזו —

פסל גיטה של השניה את מאמרה של הראשונה.

וצריכה הראשונה גט למאמרו **וחליצה** לזיקתו, ומועילה החליצה גם לשניה.

מאמר בזו ובעל את זו —

אי אפשר לקיים את שתייהן, כי בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים, ובעלת המאמר נחשבת אגודה לו מדרבנן.

ולכן **צריכות ב' גיטין, וחליצה.**

ואפילו זאת שנבעלה צריכה את החליצה בנוסף לגט, היות וביאתה היתה "פסולה",

או בעל את זו ובעל את זו.

או בעל את זו ועשה מאמר בזו.

או בעל את זו ונתן גט לזו.

או בעל את זו וחליץ לזו —

לא עשה כלום, לפי שאין אחר בעילה כלום.

וגם כאן מתאחר התנא ומביא את הכלל הקודם באיחור, וכפי שיבואר בגמרא:

אין אחר חליצה כלום.

ומבהיר התנא שכל האמור הוא **בין יבם אחד לשתי יבמות, בין שני יבמין ליבמה אחת.**

ועתה שוב חוזר התנא למקרה של יבם אחד שחוזר ועושה מעשה נוסף באותה היבמה, כדי להשמיענו בהמשך הדברים את החילוק בין ביאה "באמצע" בין שני מעשים, לבין חליצה באמצע, ולהשמיע מחלוקת בין רבי נחמיה וחכמים:

חליץ ועשה מאמר, באותו היבמה, או חליץ ונתן גט, או חליץ ובעל.

או בעל ועשה מאמר, באותה היבמה, או בעל ונתן גט או בעל וחליץ —

כי אין אחר חליצה — כלום!

וזאת,

בין היתה החליצה בתחלה, לפני המעשים האחרים, כגון.

בין היתה החליצה באמצע, בין מאמר לגט.

כגון שהיו לפניו שתי יבמות, ונתן בתחילה גט לאחת, וחליץ ב"אמצע" לשניה, ולבסוף חזר ועשה מאמר בבעלת הגט עצמה [או בחלוצה].

היות ומשעה שחליץ היא נאסרת ב"לא יבנה", ולפי רבי עקיבא אין בה תפיסת קידושין.

בין בסוף.

אם עשה חליצה אחר מאמר וגט, למרות שהיא חליצה פסולה, שהרי אינו יכול עתה לייבמה, מועילה החליצה באופן מוחלט, ואם יחזור ויקדש אותה לא יתפסו בה קידושין, ואינה צריכה גט, וכרבי עקיבא.

ואולם, הבעילה —

רק בזמן שהיא בתחלה — אין אחריה כלום.

אבל ב"אמצע", כגון גט לזו ובעילה לזו ומאמר בשלישית, הרי הוא אסור בקרובות השלישית —

ובסוף, כגון גט לזו, ומאמר לזו, וחזר ובא על אחת מהן, הרי זו ביאה פסולה, שאינו יכול לייבמה בגלל הגט הראשון, וביאה פסולה מחייבת חליצה בנוסף לגט —

יש אחריה של ביאה כלום.

רבי נחמיה אומר: אחת בעילה ואחת חליצה, בין בתחלה בין באמצע בין בסוף — אין אחריה כלום. שיוצאת גם אחרי ביאה פסולה שכזאת בגט בלבד.

גמרא

ומדייקת הגמרא: **עד כאן לא פליגי חכמים**

ורבן גמליאל, אלא בנט אחר גט ומאמר אחר מאמר.

דאי אמרת לא מהני מאמר ביבמה, אמרי אינשי:

אבל גט אחד ביבמה, מועיל הגט לפוסלה מצד "לא יבנה" מדרבנן, ומאמר אחד ביבמה מהני מדרבנן להצריכה גט בנוסף לחליצה.

הן מאמר מועיל ביבמה לקנות אותה, והן ביאה מועילה בה לקנות אותה.

ומדמאמר לא מהני לאסור את היבמה השניה ביבום —

ומבארת הגמרא את הטעם לשתי תקנות אלו:

ביאה נמי לא מהניא לאסור את השניה ביבום.

ומאי טעמא אמור רבנן שנט ביבמה מהני לפוסלה אפילו ב"לא יבנה", והרי רק חליצה מועילה בה, ומדוע שיחשב הגט מדרבנן לקרוא בה "כיון שלא בנה שוב לא יבנה"? —

ואתי למיבעל גם את היבמה השניה אחר ביאה ביבמה הראשונה, ונמצא בונה שני בתים!

משום דמהני גט בעלמא, באשה הנשואה לבעלה.

ומאי טעמא אמור רבנן שביאה פסולה, יש אחריה כלום?

דאי אמרת לא מהני גט ביבמה לאוסרה משום "לא יבנה", אמרי אינשי בטעות, לפי הבנתם המוטעית:

כגון, אם עשה מאמר בזו וביאה בזו, והיא ביאה פסולה, שהרי לא יכול לייבמה בגלל המאמר שבחברתה, אין היא יוצאת בגט בלבד אלא רק ביחד עם חליצה.

הן גט מהני ביבמה להוציאה, והן חליצה מהני ביבמה להוציאה.

וכמו כן, אין ביאתה פוטר את חברתה מהחליצה, אלא בעלת המאמר צריכה גט וחליצה.

ומדנט לא מהני למנוע את החזרתה של היבמה ליבם לאחר שגירשה, חליצה נמי לא מהני למנוע את החזרתה ליבמה לאחר שחלץ לה.

והרי מדאורייתא פטרה הביאה מהזיקה בין אותה ובין את חברתה.

אמרי לתרץ:

ואתי למיבעל אחר חליצה.

אי ביאה פסולה משום שביאה אחר הגט היא —

ומאי טעמא אמור רבנן שמאמר ביבמה מהני לאסור את היבמה השניה מדין "בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים", והרי מן התורה אין המאמר נחשב לבנין בית? — משום דמהני קידושי אשה בעלמא.

כגון שנתן גט לזו ובעל את זו, ולכן היא ביאה פסולה, וצריכה לאחריה גם גט וגם

חליצה, גזרו עליה שלא יפטור אותה גט בלבד —

גזירה ביאה אחר הגט, משום ביאה אחר חליצה.

כי אם יראו האנשים שגם אחר הגט נחשבת הביאה ליבום מעולה, ולא גוזרים עליה שתחזור ותחלוץ, והם מדמים את החליצה לגט, יבואו להתיר גם לבוא עליה אחר החליצה.

ולכן גזרו שתחזור ותחלוץ, ואז יבינו האנשים שהגט אינו מועיל ביבמה, ולא יבואו לדמות את המצב שאחרי הגט למצב שאחר חליצה.

ואי ביאה פסולה לפי שביאה אחר מאמר היא —

כגון שעשה מאמר בזו, ובא על השנייה, שהנבעלת צריכה גט וחליצה, וחברתה צריכה גם היא גט וחליצה —

גזירה ביאה אחר מאמר, משום ביאה אחר ביאה.

כי אם לא יצריכו אותה חליצה אלא רק גט, יטעו לחשוב שביאה אחר מאמר היא דבר מעולה, ויבואו גם להתיר ביאה ביבמה השנייה אחר הביאה ביבמה הראשונה, ויבואו לפגוע באיסור אשת אח.

ומאי טעמא אמור רבנן שהאי חליצה פסולה, לאחר הגט או אחר מאמר, אין אחריה כלום? ואפילו יחזור ויעשה בה מאמר היא לא תצטרך גט, ואפילו יתן גט לשלישית הוא לא יועיל.

אמרי לתרץ: וכי מאי לגזור עליה?

נגזור שלא תועיל חליצה אחר הגט שלא יהיה אחריה כלום, אלא כן יהיה אחריה כלום, משום שמא יטעו אנשים וישוו חליצה לאחר הגט לחליצה אחר חליצה, ואם לא נגזור שלא תועיל חליצה פסולה יבואו להתיר גם חליצה אחר חליצה לשתי יבמות.

לא תצא מכך כל תקלה, כי מה בכך? והרי **כל כי הנני — תחלוץ ותיזיל!**

ליגזור חליצה אחר מאמר, שלא תועיל, ויהיה אחריה כלום, משום חליצה אחר ביאה, שמא יתירו את היבמה שנבעלה, בחליצה בלא גט?

ומשנינן: לא יטעו בכך אנשים.

כי אטו האם חליצה אחר מאמר — מי לא בעיא גט למאמרו, ואין די בחליצה?

ולכן בחליצה אחר ביאה נמי יבינו האנשים שבבעיא גט לביאתו.

ומה שאמרנו שאין אחר חליצה כלום, היא בדבר שעושים אחרי חליצה, שאם אחר חליצה הוא יעשה בחברתה דבר נוסף, כמו מאמר או גט או חליצה, הוא לא יאסר בקרובותיה של השנייה!

אמר רבא:

אמר רבא: מאי טעמא דרבן גמליאל, שאמר נא-א

אין גט אחר גט בשתי יבמות או בשני יבמים, ואין הגט השני אוסר את היבם בקרובותיה?

משום **דמספקא ליה לרבן גמליאל, שני ספיקות:**

הספק האחד, **גט ביבמה, אי דחי, אי לא דחי.**